

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinavusteisen työskentelyn edistämisestä Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sofia Virran /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 339/2022 vp:

Miten hallitus pyrkii edistämään eläinavusteista työskentelyä, jotta sen inhimilliset ja taloudelliset hyödyt yhteiskunnalle saataisiin nykyistä paremmin käyttöön?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Eläinavusteisuus on yksi sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä opetus- ja kasvatustyössä käytetty menetelmä, joka on lisääntynyt viime vuosina. Eläinavusteisen työskentelymenetelmän koulutus sekä myös menetelmässä käytettävien eläinten testaaminen on kirjavaa. Eläinavusteisen menetelmän, kuten monen muunkin menetelmän, koulutuksista vastaavat erilaiset yhdistykset ja oppilaitokset ja näiden koulutusten vertailtavuus on vaikeaa. Osa yhdistyksistä on hakenut Patentti- ja rekisterihallitukselta tavaramerkkisuojausta koulutukselle tai koulutuksen tuomalle nimelle kuten eläinavusteinen valmentaja FSAT, eläinavusteinen valmentaja SFAAT tai ratsastusterapeutti SRT. Lisäksi on erilaisia kaveri- ja lukukoiria tai muita eläimiä, jotka vierailevat laitoksissa, kirjastoissa tai kouluissa. Niiden käyttö perustuu vapaaehtoiseen työhön.

Viimeisimmissä Kansaneläkelaitoksen (Kela, 2018), Kuntoutussäätiön (2021) ja Duodecimin (2021) julkaisuissa eläinavusteisesta menetelmästä todetaan, että eläinavusteisilla menetelmillä on saavutettu lupaavia tuloksia, ja niitä voidaan soveltaa monipuolisesti osana erilaisia hoito-, hoiva-, kasvatusta- ja kuntoutusprosesseja. Eläinavusteisen menetelmän käytön vaikuttavuuden todentaminen eri tilanteissa edellyttää kuitenkin monimenetelmällistä tutkimusta, ja laadukkaan tieteellisen tutkimuksen tarve on edelleen suuri.

Terveystieteiden lakilaki, laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista ja sosiaalihuoltolaki eivät määrittele niitä menetelmiä, joilla asiakkaan työ- ja toimintakykyä, kehitystä tai osallisuutta tuetaan. Terveystieteiden laissa todetaan, että terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Kela täsmentää vaativan lääkinällisen kuntoutuksen sisältöjä sekä palveluntuottajien pätevyysvaatimuksia palvelukuvauksessaan (2022). Siinä on tehty ero eläinavusteisen menetelmän ja perinteisen ratsastusterapian välille. Ratsastusterapia Kelan palveluissa on oma terapiamuotonsa, jota voi toteuttaa muun muassa ratsastusterapiakoulutuksen saanut fysio- tai toimintaterapeutti. Eläinavusteisen menetelmän käyttö hyväksytään yhtenä menetelmänä osana muuta terapiaa kuten fysio-, toiminta- tai psykoterapiaa. Terapeutilla tulee olla lisäkoulutus eläinavusteisen menetelmän käyttöön, eläimen tulee soveltua terapiakäyttöön, työskentelyn tulee olla turvallista ja tilojen sopivat. Osa sairaanhoitopiireistä, esimerkiksi Keski-Suomen sairaanhoitopiiri vuonna 2019, on tehnyt alueellisia ohjeita lääkinällisen kuntoutuksen palveluiden toteuttamisesta. Siinä vaatimukset eläinavusteisen menetelmän käyttöön ja ratsastusterapiaan ovat vastaavat kuin Kelalla.

Eläinavusteinen menetelmä on vaativa menetelmä, johon liittyy menetelmän osaamista, eläimenhallintaa ja eläimen hyvinvointia koskevat asiat ja lisäksi ympäristö, jossa eläinavusteista menetelmää voidaan toteuttaa. Tämän vuoksi eläinavusteinen menetelmä ei ole ensisijainen menetelmä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Hyvinvointialueet voivat harkita tapaus- tai palvelukohtaisesti eläinavusteisen menetelmän tarkoituksenmukaisuutta ja kustannustehokkuutta palveluissaan. Kuntien sivistys- ja opetustoimi puolestaan arvioi omaan ympäristöönsä soveltuvat ohjeet eläinavusteiseen menetelmään.

Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa omalla hallinnonalallaan tapahtuvaa hoidon, hoivan ja kuntoutuksen kehitystä ja huomioi tarpeen mukaan eri menetelmät esimerkiksi kiireettömän hoidon perusteissa tai valmistelussa olevissa lääkinälliseen kuntoutukseen ohjaamisen oppaassa ja iäkkäiden palvelujen laatusuosituksessa. Lisäksi esimerkiksi lapsistrategian toimeenpanossa voidaan huomioida eri menetelmiä esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö tekee yhteistyötä muiden hallinnonalojen kanssa, mikäli yhteisiä kansallisia ohjeita tarvitaan esimerkiksi eläinavusteisen menetelmän käytön edellytyksistä tai muusta vapaaehtoisesta eläintoiminnasta.

Helsingissä 11.7.2022

Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén